

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

У зв'язку із сучасними стрімкими трансформаційними процесами в суспільстві, економіці в Україні, в Європі виникла актуальна потреба реформувати економічну освіту, а також зростає доцільність впровадження інноваційних форм та методів навчання економіки та підготовки нового покоління фахівців з управління в галузі економіки. Економічну освіту умовно можна розподілити на два основних компоненти. Перший – це формування цілісних системних економічних знань, умінь, здатності застосовувати та оперувати ними. Другий компонент економічної освіти – це формування у особистості як учнів, так і студентів особливо важливих якостей, що є необхідні для ефективного виконання економічних завдань, протягом вивчення економіки, а також у подальшому самостійному житті:

- формування економічної культури, як складової економічної освіти;
- розвиток економічного мислення як основного компоненту;
- розвиток критичного мислення;
- розвиток підприємницького хисту як складової економічного ресурсу;
- формування підприємницької діяльності;
- розвиток менеджерських здібностей та відповідних умінь тощо [1].

Важливим компонентом для економічної освіти є розвиток економічного мислення.

Економічне мислення це:

а) система поглядів особистості на закономірності економічного розвитку, сутність економічних явищ і процесів та причини їх виникнення;

б) діалектичне поєднання і взаємодія економічних знань, ідей, теорій тощо в економічній системі. Економічне мислення – структурний елемент мислення людини взагалі. Зміст економічного мислення людини зумовлений типом існуючих суспільних відносин (економічних, соціальних, політичних, культурних), умовами її життя, місцем у соціальній структурі.

Визначальним фактором змісту економічного мислення є характер існуючих відносин власності, уміння знаходити оптимальні для зростання ефективності окремого підприємства, галузі, варіанти розвитку, орієнтація на найраціональніше використання економічних і природних ресурсів. Правильне економічне мислення забезпечує раціональне управління діями особистості в практичному житті, а надалі на робочому місці, в масштабі підприємства (об'єднання).

В процесі вивчення економіки формуються елементи економічної культури.

Економічна культура є важливою складовою економічної сфери. Отже складовою економічної діяльності є економічна культура, яка визначає ступінь розвитку економіки, темпи економічного зростання; відображає повноту використання економічних законів, ступінь їх реалізації; виступає якісною характеристикою участі особистості у житті суспільства, рівня її економічних знань і умінь господарювання, розвитку економічної свідомості та мислення. Така культура втілює результат діяльності особистості в економічному середовищі [1, 2].

Економічна, інтелектуальна та духовна культура нерозривно пов'язані між собою і залежать від умов і характеру людської діяльності. Продукти інтелекту орієнтовані на суб'єкта та являють собою феномени культури. Духовна культура, що виражає прагнення людини, являє те середовище, в якому існує, функціонує і розвивається культура інтелектуальна. Вони є передумовою формування в людей економічної культури, оскільки ринкові перетворення в Україні вимагають нових якостей у головного елемента продуктивних сил - людини.

Економічна культура формується через систему економічної освіти, що дасть змогу підвищити професійний і моральний рівень учнів, а потім підприємців для забезпечення

ефективної, якісної організаційної та управлінської діяльності. Початок формування економічної культури відбувається з шкільного віку учнів.

У Європейській довідковій системі (Key Competences for Lifelong. A European Reference Framework) підприємницька компетентність трактується як здатність особистості втілювати ідеї у сферу економічного життя, як інтегрована якість, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, а також спроможності планувати та організовувати підприємницьку діяльність.

Підприємницьку компетентність пов'язують із спроможністю володіти засобами, що дають особистості можливість ефективно організувати особисту та колективну підприємницьку діяльність. Наявність підприємницької компетентності дає змогу особистості учня знаходити та застосовувати оптимальне поєднання ресурсів у процесі виробництва, створювати і впроваджувати в економічне життя суспільства інновації. Успіх підприємницької діяльності пов'язаний із самоорганізованістю, діловими та особистісними якостями особистості. Важливими є лідерські якості, уміння розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення в умовах невизначеності, працювати у команді, стимулювати й мотивувати зусилля працівників.

Особистісний компонент підприємницької компетентності представлений сукупністю ділових, організаторських та моральних якостей особистості.

Підприємницька компетентність – це інтегральна психологічна якість особистості учня, яка проявляється у мотивованій здатності до творчого пошуку та реалізації нових економічних ідей та дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному житті [1].

Підприємницький хист (підприємливість) може бути в учня вродженим (10%), а в основному таку якість необхідно формувати, розвивати. Підприємницький хист є економічним ресурсом, який дозволяє поєднати та ефективно організувати три інші економічні ресурси: працю, землю, капітал. Підприємливість – це здатність людини успішно вирішувати господарські завдання, її організаторські та управлінські навички, здібність передбачати розвиток подій та ухвалювати відповідальні рішення у сфері економіки у практичній діяльності, господарюванні.

Отже, економічна освіта, створює умови для формування особистості менеджера, яка володіє якостями, які дозволяють успішно і ефективно формувати трудовий колектив, організацію на основі знань про структуру особистості співробітника, уміння розставити та організувати структурні одиниці колективу. Сучасний менеджер володіє сукупністю принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення його ефективності, володіє наукою про управління людськими відносинами, вміє добиватись цілей, використовуючи працю, інтелект, психологічні особливості і їх сумісність у людей – членів трудових колективів. Отже, менеджер – це і керівник, і психолог, і майстер мистецтва управління. Креативний менеджер глибоко знає типологію людей, акцентуацію характерів, визначає соціотипи та види їх психологічної сумісності, прояви типів темпераменту та їх взаємодію в процесі виробництва, різних видів діяльності. Отже, досвідчений, озброєний сучасними знаннями про стресові стани, дистрес, адаптацію та закономірності виникнення та попередження конфліктів, здатний забезпечити ефективність роботи колективу, організації.

Література

1. Ковчин Н. А. Економічна шкільна освіта як фактор сприяння адаптації особистості учня в сучасному соціумі [Електронний ресурс] / Н. А. Ковчин // Освіта і суспільство : електронний збірник наукових праць Прешовського університету в м. Прешові (Словакія). – С. 58 – 67. Режим доступу: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova10>
2. Паламарчук Л. Соціокультурна складова змісту шкільних курсів географії: теорія і практика. : ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2011. - 412 с.